

Til Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Fra Mentor Medier AS

Oslo 8. januar 2013

Høringsuttalelse pressestøtteendringer

Vi viser til forslag om endringer i utkast til forskrift om *produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier (en mer plattformnøytral pressestøtte)*. Mentor Medier vil i denne høringsuttalelsen, på vegne av våre aviser Vårt Land og Dagsavisen, komme med svar på de punktene som departementet ber om synspunkter på.

Løssalgsaviser:

Våre konklusjoner:

- 1) Vi forutsetter at konsekvensene for de øvrige avisene i ordningen blir utredet og tilfredsstillende ivaretatt før en eventuell endring blir iverksatt. Prinsipielt er det vanskelig å argumentere for å holde løssalgsaviser utenfor pressestøtteordningen, men vi stiller spørsmål ved om det er et mål for mediepolitikken at flere aviser skal bli avhengige av direkte støtte, noe som i praksis kan bli konsekvensen av forslaget.
- 2) Vi legger til grunn at intensjonen bak en mer plattformnøytral mediestøtte er å motivere til digital transformasjon for utsatte aviser, og at den ikke skal kunne føre til det motsatte, økt papirsatsing fra aviser som allerede har lønnsomme digitale utgaver.
- 3) Felles merkevareøkonomi må ligge til grunn, slik at ordningen ikke skal kunne utnyttes ved at aviser søker pressestøtte på ulønnsomme papiraviser og samtidig drifter lønnsomme digitalmodeller i egne aksjeselskap.

Generelt:

Bestemmelsen om at aviser med mer enn 50 prosent løssalg er holdt utenfor pressestøtteordningen, var en praktisk avgrensning av VG og Dagbladet, ikke uttrykk for en prinsipiell underkjenning av løssalgjournalistikkens betydning. Vi forstår derfor at

det prinsipielt er vanskelig å holde løssalgssavisene utenfor, og at det derfor kan være nødvendig å vurdere denne bestemmelsen.

Samtidig er det en kjensgjerning at løssalgssavisene har hatt en vellykket transformasjon til lønnsomme digitale modeller. Merkevarerne VG og Dagbladet står sterkere digitalt og har høyere prosentvis annonseinntjening digitalt vs papir enn noen andre norske aviser. De er dermed ikke blant de avisene som står i størst fare for å forsvinne fra mediemangfoldet.

Dagbladet har de siste årene gått med flere titalls millioner kroner i overskudd på digital nyhetsformidling mens papiravisen sliter med å få den samme lønnsomheten. VG går med store overskudd på både VG Nett og papiravisen, og nettutgaven har nå større annonseinntekter enn papirutgaven.

Dersom aviser skulle kunne motta et stort pressestøttebeløp for en etter hvert ulønnsom papiravis, samtidig som den digitale utgaven er lønnsom, vil det etter vår mening føre til at mediestøtten blir mer analog og ikke mer digital. I en slik situasjon frykter vi at mediestøtten også vil virke konkurransedreivende mellom nettaviser. Vi legger derfor til grunn at merkevarens samlede økonomi må vurderes, slik at det ikke kan spekuleres i å skille ut digitale utgaver og papiraviser i forskjellige aksjeselskaper.

Vi forutsetter også at konsekvensene for de øvrige avisene i ordningen blir utredet og tilfredsstillende ivaretatt før en eventuell endring blir iverksatt. En viktig forutsetning er selvsagt at *“de øvrige vilkårene for å motta produksjonstilskudd er oppfylt”*, slik departementet skriver i høringsnotatet.

Støttetak:

Våre konklusjoner:

- 1) Forslaget om et tak på støtten til en enkelt avis, er etter vårt syn i strid med hovedmålet om å legge til rette for avisutgivelse og konkurranse på flest mulig steder. Et tak på den direkte støtten vil svekke konkurransen i en situasjon der de dominerende avisgruppene er på offensiven, og de svakeste avisene er på defensiven.
- 2) Et tak på den direkte statsstøtten til den enkelte avis er ikke gjeldende mediepolitikk i EU. Mange aviser i EU har vesentlig høyere direkte støtte fra staten enn departementets forslag. EU-kommisjonens krav om endringer i den svenske pressestøtten kan ikke overføres til den norske ordningen. Det er spesifikt knyttet til forhold i den svenske ordningen.
- 3) Det foreligger ikke noen klage mot den eneste konkurranseutsatte avisen som rammes av taket, Dagsavisen, over urimelig konkurransevridning i forhold til

Aftenposten. Dette var tilfelle da det ble innført tak i Sverige, der Bonnier-eide Dagens Nyheter klaget på Schibsted-eide Svenska Dagbladets støttenivå.

- 4) I den svenske ordningen er det ingen ordning for riksspredte meningsbærende aviser, slik vi har i Norge. Med unntak av Dagsavisen, har disse avisene ingen direkte konkurrenter, og er fullt ut begrunnet med menings- og nyhetsmangfold. Hele argumentasjonen om konkurransevridning er derfor irrelevant i forhold til denne gruppen.
- 5) Dersom det likevel skulle ende med et nytt tak på pressestøtten, mener vi det finnes bedre modeller enn den departementet har foreslått. Vi vil derfor komme med forslag til et mindre statisk, men mer nøyaktig tak, som etter vår mening vil garantere at pressestøtteordningen ikke kan fungere konkurransedreivende.
- 6) Forslaget med å sette taket på et kronebeløp som er lavere enn det de største avisene mottar i dag, kombinert med at det ikke legges opp til prisjustering pr år, vil ramme våre redaksjoner og redaksjonelle kraft hardt (se anslag lengre ned i høringssvaret). Et eventuelt kronetak må enten reguleres i forhold til lønns- og prisvekst pr år eller settes høyere enn det som foreslås av departementet.

Generelt:

I byer der markedet er stort nok for flere aviser, men den dominerende avisen ikke ønsker konkurranse, vil et tak på produksjonstilskuddet virke monopoliserende og ensrettende på journalistikken og begrensende for ytringsfriheten ved at det senker kostnaden med å utkonkurrere eksisterende eller blokkere for mulige utfordrere.

Et tak på den direkte statsstøtten til den enkelte avis er ikke gjeldende nyhetsmediepolitikk i EU. Mange aviser i EU, blant annet franske Le Monde, har vesentlig høyere direkte støtte fra staten enn departementets forslag. Når det gjelder høringsnotatets henvisning til dialogen mellom ESA og det svenske kulturdepartementet, var bakgrunnen en klage fra Bonnier-gruppen til EU-kommisjonen over to aviser som ved hjelp av statsstøtten fikk et betydelig konkurransefortrinn i forhold til den ledende avisen. I motsetning til den norske ordningen, var det ingen bestemmelser i den svenske ordningen som hindret at den direkte støtten fikk en urimelig konkurransedreivende virkning på forholdet mellom nr 2- og nr 1-avisen.

Fra vår side etterlyser vi derfor den konkrete begrunnelsen, både for prinsippet om et tak og det foreslåtte nivået, særlig på bakgrunn av at ingen av de nr 2-avisene som nå mottar direkte støtte, har en framgang som truer nr 1-avisen. Dersom Kulturdepartementet bygger forslaget om et tak på en dialog med ESA, vil vi be om innsyn i den.

Vi har forståelse for at departementet har kommet til at et tak oppgitt som en andel av kostnadsnivået i den enkelte avis ikke er hensiktsmessig dersom løssalgsviser

inkluderes i ordningen. Dersom det fortsatt ansees nødvendig med et tak på den direkte støtten til den enkelte avis, kan det være andre modeller, f eks samlet inntekt pr opplag eller papirleser i forhold til den konkurrerende avisen.

Med utgangspunkt i at betalt opplag er en forutsetning for å bli inkludert i mediestøtteordningen, kan vi se for oss et alternativt tak basert på avisers inntekt pr leser av betalte aviser. Taket kan for eksempel tre i kraft i det en mottakeravis oppnår 90 prosent av samlet inntekt pr leser eller opplagsenhet av et snitt av norske aviser eller den konkurrerende avisen. På denne måten garanteres det at pressestøtteordningen ikke kan fungere urimelig konkurransedreivende.

Basert på tilgjengelige tall, har vi gjort et anslag over hvor mye forskjellige aviser har i samlet inntekt (opplag, annonse og pressestøtte) pr papiravisleser. Regnestykket synliggjør også hvor stor forskjell det er på de mest utsatte pressestøttemottakerne og de avisene de konkurrerer mot. Der det i Sverige etter hvert ble slik at de største pressestøttemottakerne trolig hadde høyere inntekt, inkludert pressestøtte, pr leser enn konkurrerende aviser, er vi i Norge langt unna en slik virkelighet.

Det norske avismarkedet har stor nok etterspørsel blant lesere, og betalingsviljen pr avis er like stor for støttemottakende aviser som for de mest lønnsomme av nr 1-avisene, men annonsemarkedet har aldri vært stort nok til å finansiere det mangfoldet vi tar for gitt.

Dette rammer spesielt riksspredte meningsbærende aviser og nr 2-aviser. Disse avisene har stor demokratisk verdi fordi de utfordrer mediemonopol og ensartet nyhetsformidling, men faller utenfor de store annonsemarkedene, og er derfor i kjernen av argumentasjonen for pressestøtten.

Inntekt pr leser pr år (abonnement, løssalg, annonse og pressestøtte):

Gjennomsnitt Amedia:	1900 kr pr papirleser (bekreftede tall)
Dagbladet:	1780 kr pr papirleser (anslag basert på halvårsrapport 2012)
Dagsavisen:	1390 kr pr papirleser, inklusiv pressestøtte (prognose 2012) 970 kr pr papirleser, eksklusiv pressestøtte
Vårt Land:	1530 kr pr papirleser, inklusiv pressestøtte (prognose 2012) 1050 kr pr papirleser, eksklusiv pressestøtte

Sammenligner vi med det svenske markedet, der Bonnier klaget på Schibsted-avisen Svenska Dagbladets støttenivå, avdekkes store forskjeller til konkurransesituasjonen mellom Aftenposten og Dagsavisen. Mentor Medier kjenner heller ikke til at det skal ha kommet lignende klager fra Aftenposten eller Schibsted som det i Sverige kom fra

Dagens Nyheter og Bonnier-konsernet om at pressestøtten fungerte urimelig konkurransedreivende mellom de to avisene.

Tabellen under viser pressestøtte, omsetning og resultat for 2011 i konkurransen mellom de to store abonnementsavisene i Oslo og Stockholm:

	Pressestøtte	Distribusjonsst.	Omsetning	Res før finans	Res uten støtte
Dagsavisen	40 400 000	0	137 060 000	-4 459 000	-44 859 000
Aftenposten	0	0	1 974 000 000	244 100 000	
Sv Dagbladet	59 500 000	3 600 000	1 087 000 000	100 000 000	36 900 000
Dagens Nyheter	0	0	1 798 000 000	116 000 000	
<i>Norske tall i NOK, svenske tall i SEK</i>					

- 1) Det er ingen overskuddsbegrensninger på den svenske pressestøtten, og det forklarer også hvorfor Bonnier, som eier Dagens Nyheter, klaget på støttenivået til konkurrenten. I 2011 gikk Svenska Dagbladet med 100 mill SEK i overskudd, inkludert pressestøtte. Uten pressestøtte ville avisen fortsatt gått med 37 mill SEK i overskudd. Eier Schibsted hadde høyest resultatmargin (9,4 prosent) av de store aviseeierne i Sverige. Denne situasjonen kan ikke sammenlignes med Dagsavisens konkurransesituasjon mot Aftenposten, og eier Mentor Medier hadde negativt driftsresultat i 2011.
- 2) I den svenske pressestøtteordningen finnes det ikke bare produksjonstilskudd, som det, slik departementet har påpekt, er i ferd med å innføres tak på, men de har også en distribusjonsstøtte til aviser som er avhengige av å distribuere avisen sin i samdistribusjon hos eksterne leverandører. Til sammenligning er Aftenposten hovedleverandør av distribusjon og transport for Dagsavisen. I 2011 utgjorde dette støttebeløpet 3,6 mill SEK for Svenska Dagbladet.
- 3) I direkte produksjonstilskudd mottok Svenska Dagbladet 59,5 mill SEK i 2011. Sammenlagt i produksjons- og distribusjonsstøtte mottok avisen over 63 mill SEK.
- 4) Det gode 2011-resultatet på over 100 mill SEK i Svenska Dagbladet forklares med personalkutt. 23 prosent av personalkostnadene ble kuttet. Dette utgjorde 55 mill SEK. Til sammenligning var totale lønnskostnader i Dagsavisen på 51 mill NOK i 2011. Potensialet for kostnadskutt er altså ikke det samme, og Svenska Dagbladet har helt andre marginer, både økonomisk og personalmessig, å gå på.

- 5) Aftenposten er økonomisk langt mer overlegen Dagsavisen enn det Dagens Nyheter er i forhold til Svenska Dagbladet. Det kan derfor ikke sies å være samme behov for regulering i den norske konkurransesituasjonen.
- 6) Svenska Dagbladets høye støttenivå har vært forklart med at avisen er vesentlig større enn den sammenlignbare avisen i den norske ordningen, Dagsavisen. Men en annen storbyavis, Skånska Dagbladet i Malmö, er på størrelse med Dagsavisen. I 2011 mottok Skånska Dagbladet 61,7 mill SEK i produksjons- og distribusjonsstøtte. Dette viser at den svenske ordningen i utgangspunktet var langt mer romslig enn den norske før det ble innført et tak som er satt høyere enn det som departementet nå foreslår å innføre i Norge.

Justeringsmekanisme:

Departementet ser ikke noe grunnlag for å foreslå en justeringsmekanisme av et eventuelt statisk tak på 40 millioner kroner, men ber særskilt om høringsinstansenes vurdering av behovet for dette.

Vi mener dette i verste fall setter enkeltavisers overlevelsessevne i stor fare og i beste fall vil gå kraftig ut over journalistisk egenproduksjon.

Eksempel:

Dagsavisen, som den største av avisene som mottar pressestøtte, vil i 2012 få driftsoverskudd, inkludert pressestøtte, for første gang på flere tiår. Samlet har avisen gått med 74,8 millioner kroner i driftsunderskudd, inkludert pressestøtte, fra 1999 til 2011. Avisen har i dag 63 årsverk, derav 47 i redaksjonen.

Alle prognoser tyder på at Dagsavisen som en følge av den generelle markedsutviklingen, vil måtte kutte i antall årsverk de neste årene på lik linje med det som signaliseres fra andre norske aviser og mediehus, blant annet Schibsted, Amedia og Dagbladet. Dette anslås til å utgjøre 20 prosent over de seks årene som departementet regner med å fryse pressestøttetaket på 40 millioner kroner.

Basert på en lønns- og prisvekst på tre prosent pr år, som Dagsavisen ikke vil få kompensert for med en statisk pressestøtte der avisen stanger i taket på 40 millioner kroner, vil avisen over en seksårsperiode gå glipp av 26 millioner kroner.

Kuttebehovet vil være lik avviket mellom år 0 (dagens nivå) og år 6 på 40 millioner kroner målt mot dagens nivå pluss prisvekst pr år. Dette utgjør ca 7,7 mill kr.

Totalt gir det et dystert bilde av Dagsavisens mulighet til å bedrive samfunnsnyttig journalistikk etter seks år med pressestøttefrys:

Årsverk som kan måtte kuttes pga pressestøttefrys:	11,8
Årsverk som kan måtte kuttes pga generell markedsutvikling:	12,6
Total reduksjon over 6 år:	Fra 63 til 38,6 årsverk

Avkortning av tilskudd:

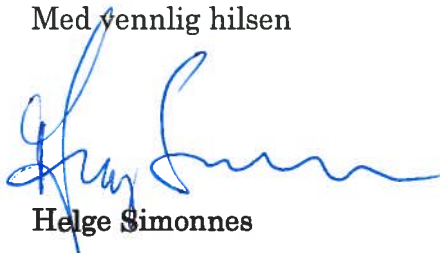
Vi støtter departementets forslag med hensyn til avkortning av tilskudd og at øvre grense for tillatt gjennomsnittlig driftsmargin, inkludert produksjonstilskudd, for de siste tre årene bør settes til 10 prosent.

Noen ekstra punkter:

- 1) Siden utbytteforbudet er nevnt i høringsnotatet, vil vi minne om at dette er en avgjørende hindring for at våre aviser kan reise privat kapital for å finansiere endringer som reduserer vår avhengighet av produksjonstilskuddet og også en vesentlig hindring mot nyetableringer.
- 2) Som eier av spesielt sårbare nyhetsmedier, er vi opptatt av at alle virkemidlene og rammebetingelsene blir bedre ivaretatt enn tidligere. Spesielt ber vi om fritak for mva for salg av avisinnhold som er identisk eller nesten identisk med papirutgaven, slik at ikke bare den direkte, men også den indirekte pressestøtten blir teknologinøytral. Som den direkte støtteordningen, er også den indirekte støtteordningen begrunnet med innholdet og samfunnsoppdraget, og ikke distribusjonsmåten.

Avslutningsvis understreker vi at Mentor Medier, som eier av de to største avisene i pressestøtteordningen, gjerne stiller på møter med Kulturdepartementet om dette viktige teamet, og selvsagt kan fremskaffe ytterligere dokumentasjon om det er ønskelig.

Med vennlig hilsen

Helge Simonnes

ansvarlig redaktør Vårt Land

og adm. dir Mentor Medier

Eirik Hoff Lysholm

ansvarlig redaktør (kst) og adm.dir.

Dagsavisen